

Робоча програма з навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів».

Розробники: Мамченко Антоніна Іванівна – професор кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв, народна артистка України;
Кацалап Олена Вікторівна – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв;
Каменська Вероніка Юріївна – концертмейстер з навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Протокол від «03» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри
академічного та естрадного вокалу _____ О. М. Мамченко
(підпис)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 0202 «Мистецтво»	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво»		
Модулів – 1	Професійне спрямування: «Сольний спів»	Рік підготовки: IV	
Змістових модулів – 1		Семестр: VII	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) «Виконавський аналіз ансамблевого твору»		Аудиторних: 32	
Загальна кількість годин – 144		Лекції: -	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	Практичні, семінарські: 32 год.
	Лабораторні: -		
	Самостійна робота: 36 год.		
	Індивідуальні завдання: ІНДЗ		
	Види контролю: семестровий контроль – 36 год., прослуховування – 36 год., модульний контроль – 4 год., екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розширення музичного світогляду студентів шляхом практичного ознайомлення з напрямками та жанрами академічної та естрадної музики; комплексний розвиток мелодичного, гармонічного, тембрального слуху, почуття ритму, внутрішньо-слухових уявлень; розвиток образного мислення, художнього смаку; читання вокальних партій; набуття основних фахових навичок ансамблевого співу, колективного музикування, необхідних для майбутньої мистецької діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування теоретичних знань про виконавську майстерність, ознайомлення з основними напрямками та стилями вокально-ансамблевого (хорового) мистецтва, з'ясування його значущості в системі мистецької освіти;
- всебічний розвиток творчих здібностей та розкриття творчого потенціалу студентів;
- засвоєння різноманітного вокально-ансамблевого (хорового) репертуару;
- оволодіння аналітичними знаннями й уміннями у вивченні музичних творів;
- оволодіння єдиною манерою звукоутворення;
- опанування системою вокально-ладових вправ, як основи підвищення рівня компетентного й технічного розвитку майбутнього артиста вокального ансамблю;
- практичне засвоєння методики роботи над музичними творами;
- оволодіння цілісними уявленнями про самостійне опанування музичного матеріалу.

Студент повинен знати:

- будову голосового апарату;
- основи співацького дихання;
- основні принципи звуковидобування;
- значення і практичне застосування резонаторів в процесі звукоутворення;
- типи співочих голосів, їх діапазони;
- вокальні партії творів репертуару ансамблю;
- умови комплектування співаків ансамблю за кількісним і якісним складом;
- термінологію, що визначає темпи, динаміку, характер звуковедення.

Студент повинен вміти:

- використовувати прийоми співацького дихання;
- використовувати резонатори;
- співати в ансамблі, адже ансамблевий спів передбачає вироблення єдиної співацької манери, темброве злиття голосів, рівне звучання голосу в усіх регістрах, динамічну рівновагу вокальних партій ансамблю;
- співати а cappella, адже спів а cappella сприяє вихованню навичок чистого інтонування, гармонічного слуху;
- інтонаційно-точно і виразно інтонувати вокальні партії творів репертуару ансамблю;
- читати нотні партії з листа, що виховує зорове сприйняття і сприйняття внутрішнім слухом нотного матеріалу;
- виконувати вокальні штрихи legato, non legato, staccato;
- визначати проблемні моменти відносно строю, ансамблю, дикції, динамічної рівноваги голосів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I (IV курс, VII семестр)

Методичні основи роботи з вокальним ансамблем

Тема 1. Методи та форми проведення вокально-ансамблевих занять.

Форми роботи з вокальним ансамблем: індивідуальні, групові, загальні. Завдання кожної з форм роботи.

Види репетиційних занять та методика їх проведення. Репетиції коректурні, ординарні (робочі), прогонні, генеральні.

Розспівування ансамблю. Різноманітність характеру вправ. Оптимальна текстура вправ для розспівування. Акордово-гармонічне настроювання.

Складання плану репетицій та підготовка нотного матеріалу. Тривалість та кількість репетицій. Групові репетиції. Індивідуальне вивчення партій.

Методи та форми роботи з вокальним ансамблем. Принцип «виконання – робота – виконання».

Навчально-творчі завдання

1. Запропонувати твір для виконання (за вибором студента).
2. Запропонувати вокально-технічні вправи для розспівування ансамблю (за вибором студента).
3. Провести репетицію з ансамблем відповідно до індивідуального плану, складеного студентом.

Базова література: 5, 17, 24

Допоміжна література: 2, 7

Тема 2. Підготовка керівника до занять з вокальним ансамблем.

Етапи роботи над твором: осмислення музики та її інтерпретація, розучування та виконання твору з ансамблем.

Ознайомлення з партитурою – програвання на фортепіано. План аналізу ансамблевої партитури: загальні відомості про твір та його авторів, аналіз літературного тексту, засоби музичної виразності, ансамблева фактура, виконавський план, висновок, список літератури.

Підготовка та перевірка нотного матеріалу. Коригування нотного матеріалу, додаткові позначення.

Навчально-творчі завдання

1. Підібрати два контрастні твори для ансамблю (а capella та з акомпанементом).
2. Скласти план розучування запропонованих музичних творів з ансамблем.

Базова література: 2, 6, 13, 17, 24

Допоміжна література: 2, 9

Тема 3. Методика роботи над вивченням музичних творів з вокальним ансамблем.

Умови, що визначають план розучування твору з ансамблем: рівень виконавської майстерності колективу, особливості інтерпретації обраного твору, специфіка попередньо розробленого виконавського плану, кількість годин для репетиційної роботи.

Етапи розучування твору з ансамблем – засвоєння вокально-технічних вимог та робота над створенням художнього образу.

Способи розучування твору залежно від кваліфікації ансамблістів та від складності самого твору; за партіями, загальним ансамблем.

Схема роботи над вивченням нового твору: попередня домашня робота керівника; репетиційна робота – чорнова робота, художнє виконання твору.

Основи техніки диригування.

Навчально-творчі завдання

1. Прослухати аудіозапис нового твору (за допомогою ТЗН).
2. Програти на фортепіано партитуру та вокальні партії твору.
3. Опрацювати з ансамблем новий музичний твір.
4. Проаналізувати диригентські труднощі.

Базова література: 5, 11, 18, 28

Допоміжна література: 2, 7, 11

Тема 4. Підготовка репертуару для вокального ансамблю.

Особливості репертуару вокального ансамблю. Значення репертуару в роботі музичного колективу.

Формування репертуару як творчий процес.

Завдання репертуару для професійних, аматорських та навчальних колективів.

Відповідність репертуару виконавському рівню колективу.

Основні розділи навчального репертуару. Вимоги до навчального репертуару.

Поповнення репертуару.

Навчально-творчі завдання

1. Визначити особливості репертуару вокального ансамблю.
2. Запропонувати твір для навчального вокального ансамблю (за вибором студента).
3. Визначити етапи роботи над розучуванням запропонованого музичного твору.

Базова література: 3, 6, 12, 31, 33

Допоміжна література: 11

Тема 5. Підготовка вокального ансамблю до концертного виступу.

Багатогранність концертної діяльності вокальних ансамблів. Типи концертних виступів.

Творча та психологічна підготовка колективу. Методика проведення генеральної репетиції.

Навчально-творчі завдання

1. Визначити, що передбачає багатогранність концертної діяльності.
2. Назвати ознаки творчої, психологічної підготовки артистів вокального ансамблю.
3. Підібрати з вивченого репертуару твір для виконання в концерті згідно запропонованого викладачем сценарного плану.
4. Зробити стислий аналіз виконавських та диригентських труднощів і виконати цей твір з вокальним ансамблем.

Базова література: 6

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин														
	денна форма									Заочна форма					
	усього	у тому числі								усього	у тому числі				
		ауд	л	п	лаб	інд	с.р.	м.к.	с.к.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Методичні основи роботи з вокальним ансамблем.															
Тема 1. Методи та форми проведення вокально-ансамблевих занять.	12	8		8			4								
Тема 2. Підготовка керівника до занять з вокальним ансамблем.	10	4		4			6								
Тема 3. Методика	20	10		10			10								

роботи над вивченням музичних творів з вокальним ансамблем.															
Тема 4. Підготовка репертуару для вокального ансамблю.	16	6		6			10								
Тема 5. Підготовка вокального ансамблю до концертного виступу.	10	4		4			6								
Модульний контроль	4							4							
Семестровий контроль	36								36						
Прослуховування	36								36						
Разом за змістовим модулем 1	144	32		32			36	4	72						
Форма контролю	Екзамен														
Усього годин	144	32		32			36	4	72						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Не передбачено</i>	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи та форми проведення вокально-ансамблевих занять.	8
2.	Підготовка керівника до занять з вокальним ансамблем.	4
3.	Етапи розучування твору з ансамблем: засвоєння вокально-технічних вимог та робота над створенням художнього образу.	2

4.	Способи розучування твору в залежності від кваліфікації ансамблістів та від складності самого твору; за партіями, загальним ансамблем.	4
5.	Схема роботи над вивченням нового твору: попередня домашня робота керівника; репетиційна робота – чорнова робота, художнє виконання твору. Основи техніки диригування.	4
6.	Підготовка репертуару для вокального ансамблю.	6
7.	Підготовка вокального ансамблю до концертного виступу.	4
Разом:		32

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Не передбачено</i>	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Підбір вокально-технічних вправ для розспівування.	4	20
2.	Підготовка віддрукованого нотного матеріалу, що опрацьовується на заняттях з навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль».	6	30
3.	Вивчення вокальних партій ансамблевого репертуару (точне інтонування ансамблевих партій, рівна, єдина манера звукоутворення в сполученні з правильним співацьким диханням у виконанні ансамблевих партій, досягнення рівного художньо-виразного виконання музичної фрази, визначення фразування, цезур, емоційно-виразна подача словесного тексту).	10	50
4.	Аналіз причин нестійкого інтонування та методи їх подолання. Визначення проблемних моментів строю та ансамблю.	10	50
5.	Виконавська культура у вивчених творах. Художній образ і спосіб його відтворення вокально-технічними засобами та засобами музичної виразності.	6	30
Разом:		36	180

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) передбачає підготовку студентами виконавського аналізу будь-якого твору з репертуару вокального ансамблю. Виконавський аналіз включає такі пункти:

- короткі відомості про авторів вокального твору;
- характеристика форми твору (куплетна, куплетно-варіаційна, двочастинна, тричастинна тощо);
- короткий гармонійний аналіз (тональність, особливості фактури, каданс (автентичний, плагальний), наявність модуляції тощо);
- виконавський підхід.

Максимальна кількість балів за індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – 30 балів.

Критерії оцінювання:

21-30 балів	За бездоганний виконавський аналіз без суттєвих помилок.
11-20 балів	За наявність у виконавському аналізі певних помилок, пов'язаних з чи то з невірним визначенням форми твору або тональності, чи за невказані важливі деталі гармонічної фактури твору.
0-10 балів	За наявність помилок в кожному з вище вказаних пунктів виконавського аналізу.

10. Методи навчання

На заняттях з вокального ансамблю застосовуються такі методи навчання:

- ♦ **метод розв'язання** різних за ступенями складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок, активізує їх діяльність);
- ♦ **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- ♦ **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам за допомогою викладача регулювати звуковий баланс, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з музичним супроводом);
- ♦ **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух);
- ♦ **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє студентів розширити кругозір та поповнити навчальний репертуар з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

11. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** прослуховування, модульні контролі та екзамен.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати твори програмного репертуару та проводити їх вокальний самоаналіз.

Рекомендований репертуар до прослуховування та модульних контролів:

1. Поклад І., сл. Рибчинського Ю. «Чарівна скрипка».
2. Верменич В., сл. Новицького О. «Як чудово запахли троянди».
3. Каччіні Дж., аранж. Овчарової С. «Ave Maria».
4. Шуман Р., сл. Рюккерта Ф. «Доброй ночи».
5. Злотник О., сл. Рибчинського Ю. «Гай, зелений гай».
6. Преслі Е., перекладання Куцелової Е. «Love me Tender».
7. Юр'ян А., обр. латиської народної пісні «Вей, ветерок».
8. Якимчук Л., обр. української народної пісні «На вулиці скрипка грає».
9. Гершвін Дж., сл. Гершвін А. «The men I Love».
10. Колесса М., сл. Голубничого П. «Весняна пісня».
11. Леонтович М., обр. української народної пісні «Над річкою, бережком».
12. Леннон Дж., Маккартні П. «Мішель».
13. Фібіх З. «Поема».
14. Шамо І., сл. Шахтинського М. «Київ – це місто любові».

Завдання на екзамен

На екзамені з навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» кожен студент повинен продемонструвати практичну роботу з розбору та вивчення вокального твору (за вибором студента) з ансамблевим колективом із застосуванням професійних навичок диригента-хормейстера. Крім того, в процесі вище вказаної роботи необхідно буде виконати такі завдання:

- проінтонувати вокальні партії творів з репертуару ансамблю, опрацьованих протягом семестру (за вибором екзаменатора);
- проспівати з листа вокальну партію запропонованого твору (за вибором екзаменатора), визначити інтонаційні, дикційні труднощі.

Обов'язковим на екзамені є наявність нотного матеріалу та знання вокального репертуару, опрацьованого протягом навчального семестру.

Орієнтовний репертуар для складання екзамену

Варіант I

1. Білаш О., сл. Ноеля М. «Спи, маля».
2. Брейтбург К., сл. Білонога Н. «Українська».
3. Карабиць І., сл. Губарця В. «Де вітер землю голубить».
4. Хачатурян А., обр. Якимчук Л. «Мелодія».

Варіант II

1. Гріг Е., сл. Боденштедта Л. «Сон».
2. Карабиць І., сл. Олійника Б. «Мати наша сивая горлиця».
3. Ревуцький Л. «Ой вербо, вербо».
4. Савицький Р., сл. Савицького Р. «Червоні маки».

Навчально-методична карта навчальної дисципліни

Модуль	Змістовий модуль I				
Кількість балів за модуль	436				
Заняття	1	2	3	4	5
Годин	8	4	10	6	4
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 176 б.	Методи та форми проведення вокально-ансамблевих занять (10+1)*4=44 б.	Підготовка керівника до занять з вокальним ансамблем (10+1)*2=22 б.	Методика роботи над вивченням музичних творів з вокальним ансамблем (10+1)*5=55 б.	Підготовка репертуару для вокального ансамблю (10+1)*3=33 б.	Підготовка вокального ансамблю до концертного виступу (10+1)*2=22 б.
Самостійна робота – 180 б.	5*4=20 б.	5*6=30 б.	5*10=50 б.	5*10=50 б.	5*6=30 б.
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.		Модульна контрольна робота – 25 б.		
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – 30 б.				

(ІНДЗ) – 30 б.	
Підсумко- вий контроль	Екзамен
Всього:	Балів – 436 Коефіцієнт – 7,2

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності Модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	16	16
2.	Робота на практичних заняттях	10	16	160
3.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	36	180
ІНДЗ		30		
Всього без підсумкового контролю		436		
Коефіцієнт		7,2		
Підсумковий рейтинговий бал		60		

12.Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота Змістовий модуль 1						ІНДЗ	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	МКР						
64	52	105	83	52	50	30	436	7,2	60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

«відмінно» А (90-100 балів)	Бездоганне знання вокальних партій репертуару ансамблю, точне інтонаційне їх відтворення, виразне художнє виконання; повне нотне забезпечення репертуару; детальний виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією
«дуже добре» В (82-89 балів)	Достатньо високий рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю в межах обов'язкового матеріалу, інтонаційне їх відтворення та виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією, – без суттєвих помилок; наявність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю
«добре» С (75-81 бал)	В цілому хороше знання вокальних партій репертуару ансамблю, проте з окремими інтонаційними та ритмічними погіршеннями; наявність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; стислий виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією
«задовільно» D (69-74 бали)	Посередній рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю із значною кількістю помилок, часткове подолання інтонаційних та ритмічних труднощів у партіях вокального ансамблю; часткове забезпечення нотним матеріалом репертуару ансамблю; поверхневий виконавський план запропонованого комісією твору
«задовільно» Е (60-68 балів)	Мінімально можливий допустимий рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю із значною кількістю недоліків та помилок; часткове забезпечення нотним матеріалом репертуару ансамблю; поверхневий виконавський план запропонованого комісією твору
«незадовільно» FХ (35-59 балів)	Невміння відтворити більшу частину вокальних партій репертуару ансамблю, неточне інтонування, невірна вокальна співацька позиція, слабка координація між голосом і слухом; відсутність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; безпорадність у розробці виконавського плану твору, запропонованого комісією
«незадовільно» F (1-34 бали)	Досить низький рівень у відтворенні більшої частини вокальних партій репертуару ансамблю, фальшиве інтонування, невірна вокальна співацька позиція, відсутність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; безпорадність у розробці виконавського плану твору, запропонованого комісією

13. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Збірки творів для вокальних ансамблів.
3. Навчально-методична література.

14. Рекомендована література

1. Знаменська О. Культура мови і співу. / О. Знаменська. – К., 1959.
2. Коломієць О. Хорознавство. / О. Коломієць. – К., 2001.
3. Лашенко А. Хоровое интонирование. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. / А. Лашенко. – К., 1989.
4. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. / А. Мархлевський. – К., 1986.
5. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. / М. Микиша. – К., 1971.
6. Падалко Л. Виховання ансамблю в хорі. / Л. Падалко. – К., 1969.
7. Пігров К. Керування хором. / К. Пігров. – М., 1964.
8. Ровнер В. Е. Вокальний ансамбль. / В. Е. Ровнер. – Л., 1977.
9. Чесноков П. Г. Хор и управление им. / П. Г. Чесноков. – М., 1961.
10. Дряп'юк В. І. Розкриваючи світ джазу, рок і поп-музики: книга для вчителя. / В. І. Дряп'юк. – Київ-Кіровоград, 1997.
11. Естрада. Рок музика. Джаз: термінологічний словник. Методичні матеріали по впровадженню та використанню спеціальної термінології. / Авт.-укл. В. Т. Откидач. – Суми, 1993.

15. Інформаційні ресурси

1. Нотний матеріал.
2. Навчально-методична література.
3. Інтернет-ресурс.